

Prilog I.

Univerzalna usluga

Pružanje univerzalnih usluga uređeno je poglavljem VI. Zakona o elektroničkim komunikacijama (NN 73/08).

U skladu s člankom 35. tog Zakona univerzalne su usluge dostupne svim krajnjim korisnicima u Hrvatskoj po pristupačnoj cijeni, na temelju razumnog zahtjeva, neovisno o njihovoj zemljopisnoj lokaciji, uz uvažavanje načela objektivnosti, transparentnosti, razmjernosti i nediskriminacije te uz što manje narušavanje tržišnog natjecanja.

Univerzalne usluge obuhvaćaju jednu ili više sljedećih usluga:

- pristup javnoj telefonskoj mreži i javno dostupnim telefonskim uslugama na nepokretnoj lokaciji, što omogućuje krajnjim korisnicima usluga slanje i primanje mjesnih, međumjesnih (nacionalnih) i međunarodnih telefonskih poziva, komunikaciju putem telefaksa i podatkovnu komunikaciju, uz brzine prijenosa podataka koje omogućuju djelotvoran pristup internetu, uzimajući u obzir raširene tehnologije kojima se koristi većina pretplatnika, kao i tehnološku ostvarivost;
- pristup krajnjih korisnika usluga najmanje jednom sveobuhvatnom imeniku svih pretplatnika javno dostupnih telefonskih usluga, u obliku koji je odobrio HAKOM;
- pristup krajnjih korisnika usluga, uključujući i korisnike javnih telefonskih govornica, službi davanja obavijesti (informacija) o brojevima pretplatnika;
- postavljanje javnih telefonskih govornica na javnim mjestima dostupnim u svako doba, u skladu s razumnim potrebama krajnjih korisnika usluga u pogledu zemljopisne pokrivenosti, kakvoće usluge, broja javnih telefonskih govornica i njihove dostupnosti osobama s invaliditetom;
- posebne mjere za osobe s invaliditetom, uključujući pristup hitnim službama, službi davanja obavijesti (informacija) o brojevima pretplatnika i imeniku pretplatnika, na jednak način kakvim pristupaju drugi krajnji korisnici usluga, te primjeren izbor operatora koji su dostupni većini krajnjih korisnika usluga;
- posebne cjenovne sustave prilagođene potrebama socijalno ugroženih skupina krajnjih korisnika usluga.

Određivanje operatora univerzalnih usluga uređeno je člankom 36. HAKOM je obavezan provesti javnu raspravu, najmanje jedanput u dvije godine, u svrhu utvrđivanja pružaju li se univerzalne usluge na propisan način te koji su operatori zainteresirani za pružanje univerzalnih usluga i/ili za pokrivanje različitih dijelova državnog područja Republike Hrvatske.

Ako utvrdi da se univerzalna usluga pruža na propisan način, HAKOM ne mora odrediti operatora za pružanje tog dijela univerzalnih usluga. HAKOM također može ukinuti tu obvezu operatoru kojemu je takva obveza bila prethodno određena. HAKOM mora osigurati najmanje jednog operatora univerzalnih usluga koje se odnose na pristup javnoj telefonskoj mreži i javno dostupnim telefonskim uslugama na nepokretnoj lokaciji.

Ako pak HAKOM utvrdi da se univerzalna usluga ne pruža na propisan način, obvezan je donijeti odluku o određivanju jednog ili više operatora za pružanje tih univerzalnih usluga ili raspisati javni natječaj za pružanje univerzalnih usluga. Ako se niti jedan operator ne javi na javni natječaj, HAKOM može odrediti operatora univerzalnih usluga, vodeći računa o postojanju značajne tržišne snage operatora na mjerodavnom tržištu.

Prema članku 37. operatori moraju osigurati ispravno i nesmetano pružanje univerzalnih usluga. Ako su operatori univerzalnih usluga primorani, zbog razloga više sile, privremeno ukinuti ili ograničiti određeni broj ili vrstu usluga, o tome moraju bez odgode, a prema mogućnosti i unaprijed, pisanim putem izvijestiti MMPI i HAKOM. Također su obvezni obavijestiti korisnike univerzalnih usluga putem medija ili na drugi prikladan način.

U skladu s člankom 38. HAKOM na zahtjev operatora univerzalnih usluga mora odlučiti predstavljaju li troškovi obveze pružanja univerzalnih usluga nepravedno troškovno opterećenje. Pri tome mora izračunati neto trošak pružanja univerzalnih usluga, vodeći računa o pogodnostima koje operatori univerzalnih usluga ostvaruju na tržištu, ili uračunati neto troškove pružanja univerzalnih usluga koje su operatori univerzalnih usluga dostavili u ponudi na javnom natječaju. Operatori univerzalnih usluga moraju, kada podnose zahtjev u vezi s troškovnim opterećenjem, priložiti dokaze koji potvrđuju utemeljenost tog zahtjeva, a HAKOM ili ovlašteni neovisni revizor ima pravo pregledati poslovne knjige i drugu dokumentaciju u vezi s troškovima operatora. Ako utvrdi utemeljenost zahtjeva, HAKOM utvrđuje visinu nadoknade na koju operator univerzalnih usluga ima pravo.

Prema članku 39. neto troškovi pružanja univerzalnih usluga određuju se kao razlika između neto troškova koje operatori ostvare s obvezom pružanja univerzalnih usluga i bez te obveze. Izračunom neto troškova moraju se ispravno procijeniti troškovi koje bi svaki operator univerzalnih usluga nastojao izbjeći kada ne bi imao obvezu pružanja univerzalnih usluga, kao i sve pogodnosti za operatore univerzalnih usluga, uključujući i neizravne koristi, pri čemu nije dopušteno dvostruko obračunavanje bilo kakvih izravnih ili neizravnih koristi i troškova. Navedeni se izračun mora temeljiti na troškovima koji se pripisuju dijelovima utvrđenih univerzalnih usluga i/ili određenim krajnjim korisnicima usluga ili skupinama krajnjih korisnika usluge, pri čemu se u oba slučaja podrazumijeva da se univerzalne usluge mogu pružati samo uz gubitak ili uz troškovne uvjete koji izlaze iz okvira uobičajenih pravila tržišnog poslovanja.

U skladu s člankom 40. HAKOM je obvezan otvoriti poseban račun za nadoknadu neto troškova pružanja univerzalnih usluga. HAKOM također mora odlučiti o sustavu njihove nadoknade. Taj sustav obuhvaća sredstva od doprinosa svih operatora javno dostupnih telefonskih usluga čiji je udio u ukupnom godišnjem prihodu ostvarenom na domaćim maloprodajnim tržištima tih usluga veći od 2 %. Iznos doprinosa svakoga pojedinog operatora mora biti razmjernan udjelu njegova godišnjeg prihoda u odnosu na ukupan godišnji prihod svih operatora koji su obvezani na doprinos. Ukupan iznos mora odgovarati iznosu nadoknada neto troškova koje je HAKOM utvrdio odlukom. Nakon uspostave sustava nadoknade, svi gore navedeni operatori obvezni su izvijestiti HAKOM

o svojim godišnjim prihodima. Ako ne ispune tu obvezu, HAKOM ima pravo izraditi procjenu njihovoga godišnjeg prihoda. HAKOM potom odlukom utvrđuje iznos doprinosa određenog operatora, koji je operator obavezan uplatiti na račun HAKOM-a u roku od 30 dana od dana konačnosti odluke. Nadoknade neto troškova isplaćuju se na kraju svakoga mjeseca u kojem je HAKOM zaprimio uplate.

Obveza prijenosa uređena je člankom 97. u okviru poglavlja XI. Zakona o elektroničkim komunikacijama, a odredbe tog članka propisuju da je, na temelju odluke Agencije za elektroničke medije o obveznom prijenosu jednog ili više radijskih i/ili televizijskih programa u Hrvatskoj na državnoj, regionalnoj ili drugoj razini, HAKOM obavezan odrediti operatore javnih komunikacijskih mreža koji imaju obvezu prijenosa tih programa.

Obveza prijenosa može se odrediti, u skladu s načelima razmjernosti i transparentnosti, operatorima samo onih javnih komunikacijskih mreža koje upotrebljava značajan broj krajnjih korisnika usluga kao glavni način prijma radijskih i televizijskih programa, i to samo u slučaju kada za to postoji javni interes. Naknade za prijenos programa u skladu s ovom obvezom utvrđuju se u skladu s načelima razmjernosti, transparentnosti i nediskriminacije. HAKOM redovito provjerava provedbu obveze prijenosa, a svaki operator javne komunikacijske mreže s utvrđenom obvezom prijenosa ima pravo zatražiti od HAKOM-a preispitivanje te obveze nakon isteka razdoblja od četiri godine od dana donošenja odluke HAKOM-a.

Prilog II.

Obrada osobnih podataka i zaštita privatnosti

Obrada osobnih podataka i zaštita privatnosti u sektoru elektroničkih komunikacija uređeni su poglavljem XII. Zakona o elektroničkim komunikacijama (NN 73/08).

U skladu s člankom 100. tog Zakona zabranjeno je svako slušanje, prisluškivanje, pohranjivanje te drugi oblici presretanja ili nadzora komunikacija i pripadajućih prometnih podataka, osim u slučajevima detaljno opisanima u nastavku teksta. Zabrana se ne odnosi na tehničku pohranu podataka koji su nužni za prijenos komunikacije, ne zadirući pritom u načela zaštite tajnosti podataka. Nadalje, ona se ne odnosi na zakonski ovlašteno bilježenje komunikacija i pripadajućih prometnih podataka tijekom zakonitih poslovnih radnja u svrhu pružanja dokaza o trgovačkim transakcijama ili drugim poslovnim komunikacijama. U skladu s člankom 100. stavkom 4. korištenje elektroničkih komunikacijskih mreža za pohranu podataka ili za pristup podacima pohranjenim u terminalnoj opremi pretplatnika ili korisnika usluga dopušteno je samo uz privolu pretplatnika ili korisnika usluga. Prije davanja privole dotični pretplatnik ili korisnik usluga mora dobiti potpunu obavijest o svrhama obrade, a osoba zadužena za nadzor podataka mora mu omogućiti pravo odbijanja takve obrade.

Prema članku 101. stavku 1. zabranjeno je neovlašteno doznati, upotrebljavati, objaviti ili proslijediti radijsku poruku koja nije namijenjena javnosti. Povredom tajnosti ne smatra

se prijam takve poruke u obliku smetnje, uz uvjet da se o zaprimanju takve smetnje bez odgode obavijesti HAKOM u pisanom obliku, radi utvrđivanja uzroka smetnje i poduzimanja mjera za njezino uklanjanje.

U skladu s člankom 102. prometni podaci koji se odnose na pretplatnike ili korisnike usluga, a koje je obradio i pohranio operator, moraju se izbrisati ili učiniti neimenovanima kada više nisu potrebni u svrhu prijenosa komunikacije. Iznimke od ove odredbe su sljedeće:

- prometni podaci potrebni za obračun troškova i plaćanje međupovezivanja, a koji se mogu obrađivati samo do zastare tražbina;
- u svrhu promidžbe i prodaje ili pružanja usluga s dodanom vrijednosti, ako je pretplatnik ili korisnik usluga dao operatoru svoju privolu, koju je moguće uskratiti ili povući u svako doba.

U oba slučaja pristup obradi prometnih podataka mora biti ograničen na ono što je nužno u svrhu provedbe gore navedenih aktivnosti. Nadalje, iznimke se također primjenjuju u slučaju obveze zadržavanja podataka iz članka 109.

Prema članku 103. stavku 1. operator, koji nudi mogućnost prikaza pozivajućeg broja, mora omogućiti korisniku usluga koji je uputio poziv jednostavno i besplatno sprječavanje prikaza njegova broja za svaki pojedinačni poziv ili za sve pozive.

U skladu s člankom 104. podaci o lokaciji bez prometnih podataka, koji se odnose na pretplatnike ili korisnike usluga, mogu se obrađivati samo u slučaju kada su učinjeni neimenovanima, ili na temelju privole pretplatnika ili korisnika usluga, na način i u razdoblju potrebnom za pružanje usluge s dodanom vrijednosti. Pretplatniku ili korisniku usluga mora se u svako doba pružiti mogućnost uskraćivanja njegove privole za obradu podataka o lokaciji bez prometnih podataka.

Člankom 105. propisano je da ako pretplatnik javno dostupnih telefonskih usluga u pisanom podnesku učini vjerojatnim prijam zlonamjernih ili uznemiravajućih poziva, operator mora, nakon zaprimanja podneska, zabilježiti i pohraniti podatke o pozivajućem broju, nadnevku i vremenu takvih poziva ili pokušaja uspostave takvih poziva. Operator mora sačuvati prikupljene podatke i bez odgode ih dostaviti nadležnoj policijskoj upravi.

U vezi s pozivima prema hitnim službama, u skladu s člankom 106. operatori moraju onemogućiti sprječavanje prikaza pozivajućeg broja te privremeno odbijanje ili izostanak privole pretplatnika ili korisnika usluga za obradu podataka o lokaciji bez prometnih podataka, i to za svaki pozivni broj nadležnih državnih tijela i hitnih služba u skladu s njihovim pisanim zahtjevom, u svrhu odziva na pozive u hitnim slučajevima. Popis nadležnih državnih tijela i hitnih služba s odgovarajućim pozivnim brojevima utvrđuje HAKOM uz suglasnost MMPI-ja te ga redovito objavljuje.

Prema članku 107. uporaba pozivnih sustava, s ljudskim posredovanjem ili bez njega, telefaksnih uređaja ili elektroničke pošte, uključujući kratke tekstovne poruke (SMS) i multimedijske poruke (MMS), u svrhu izravne promidžbe i prodaje dopuštena je samo uz prethodno pribavljenu privolu pretplatnika ili korisnika usluga.

Operatori moraju u skladu s člankom 108. osigurati i održavati funkciju tajnog nadzora elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga, kao i elektroničke komunikacijske vodove do tijela nadležnog za nadzor elektroničkih komunikacija, u skladu sa Zakonom o sigurnosno-obavještajnom sustavu Republike Hrvatske (NN 79/06 i 105/06).

U skladu s člankom 109. operatori su obvezni zadržati određene vrste podataka u svrhu omogućivanja provedbe istrage, otkrivanja i kaznenog progona kaznenih djela u skladu sa Zakonom o kaznenom postupku (NN 110/97, 27/98, 58/99, 112/99, 58/02, 143/02 i 115/06), te u svrhu zaštite obrane i nacionalne sigurnosti u skladu sa Zakonom o obrani (NN 33/02, 58/02 i 76/07)) i Zakonom o sigurnosno-obavještajnom sustavu Republike Hrvatske (NN 79/06 i 105/06). Operatori su obvezni zadržati podatke u razdoblju od dvanaest mjeseci od dana obavljene komunikacije, u izvornom obliku ili kao podatke obrađene tijekom obavljanja djelatnosti elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga.

Člankom 110. propisano je nekoliko vrsta podataka koji se moraju zadržavati:

- podaci potrebni za praćenje i utvrđivanje izvora komunikacije;
- podaci potrebni za utvrđivanje odredišta komunikacije;
- podaci potrebni za utvrđivanje nadnevka, vremena i trajanja komunikacije;
- podaci potrebni za utvrđivanje vrste komunikacije;
- podaci potrebni za utvrđivanje korisničke komunikacijske opreme ili opreme koja se smatra korisničkom komunikacijskom opremom;
- podaci potrebni za utvrđivanje lokacije pokretne komunikacijske opreme.

Nadalje, nema obveze zadržavanja podataka o pozivima koji uopće nisu bili uspostavljeni. Zabranjeno je zadržavanje podataka koji otkrivaju sadržaj komunikacije. Podrobnije odrednice o pojedinim vrstama zadržanih podataka utvrđuju se Uredbom Vlade o obvezama pravnih i fizičkih osoba iz područja nacionalne sigurnosti u elektroničkim komunikacijama (NN 64/08), u skladu s Direktivom 2006/24/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 15. ožujka 2006. o zadržavanju podataka proizvedenih ili obrađenih u vezi s pružanjem javno dostupnih elektroničkih komunikacijskih usluga ili javnih komunikacijskih mreža te o dopuni Direktive 2002/58/EZ. Konačno, navedenom se Uredbom Vlade pobliže propisuje, u skladu s Direktivom 2006/24/EZ, nadzor nad primjenom načela sigurnosti zadržanih podataka, prikupljanje statističkih pokazatelja o zadržanim podacima i godišnje izvješćivanje Komisije o pristupu zadržanim podacima.

Prilog III.

Zakon o informacijskoj sigurnosti

Zakon o informacijskoj sigurnosti (NN 79/07) na snazi je od srpnja 2007. Zakonom su propisane mjere i standardi informacijske sigurnosti (poglavlje II.), područja informacijske sigurnosti (poglavlje III.) te određena tijela odgovorna za njihovo donošenje i provođenje (poglavlja IV., V. i VI.) te nadzor nad njima (poglavlje VII.).

Prema članku 4. gornjeg zakona, mjere i standardi informacijske sigurnosti utvrđuju se za klasificirane i neklasificirane podatke, sukladno njihovom stupnju tajnosti, broju, vrsti te ugrozama pojedinih podataka na određenoj lokaciji.

Klasificiranim se podacima dodjeljuje stupanj tajnosti „Povjerljivo”, „Tajno” i „Vrlo tajno”, u skladu sa stupnjem procijenjene ugroze.

Prema članku 5., mjere i standardi informacijske sigurnosti obuhvaćaju: nadzor pristupa i postupanja s klasificiranim podacima, postupanje prilikom neovlaštenog otkrivanja i gubitka klasificiranih podataka, planiranje mjera prilikom izvanrednih situacija, ustrojavanje posebnih fondova podataka za podatke klasificirane na nacionalnoj razini te za klasificirane podatke koje je predala druga država, međunarodna organizacija ili institucija s kojom Hrvatska surađuje.

Prema članku 8., područja informacijske sigurnosti za koja se propisuju mjere i standardi informacijske sigurnosti su: sigurnosna provjera, fizička sigurnost, sigurnost podataka, sigurnost informacijskog sustava, sigurnost poslovne suradnje.

U području sigurnosti podataka, prema članku 11., utvrđene su mjere i standardi koji za cilj imaju prevenciju, otkrivanje i otklanjanje štete od gubitka ili neovlaštenog otkrivanja klasificiranih i neklasificiranih podataka. Sigurnost informacijskog sustava obuhvaća mjere i standarde utvrđene za klasificirane i neklasificirane podatke koji se pohranjuju ili prenose u informacijskom sustavu te zaštitu cjelovitosti i raspoloživosti informacijskog sustava u procesu planiranja, projektiranja, izgradnje, uporabe i prestanka rada informacijskog sustava, kako je propisano člankom 12.

Prema članku 14., Ured Vijeća za nacionalnu sigurnost (u daljnjem tekstu UVNS) je središnje državno tijelo koje koordinira i usklađuje donošenje i primjenu mjera i standarda informacijske sigurnosti u Republici Hrvatskoj i u razmjeni klasificiranih i neklasificiranih podataka između Republike Hrvatske i stranih zemalja i organizacija. U cilju provedbe gore navedenih sigurnosnih mjera i standarda, UVNS je donio Pravilnik o standardima sigurnosne provjere, Pravilnik o standardima fizičke sigurnosti, Pravilnik o standardima sigurnosti podataka, Pravilnik o standardima organizacije i upravljanja područjem sigurnosti informacijskih sustava te Pravilnik o standardima sigurnosti poslovne suradnje.

Zavod za sigurnost informacijskih sustava (u daljnjem tekstu ZSIS) je središnje državno tijelo za tehnička područja sigurnosti informacijskih sustava u tijelima i pravnim osobama koji u svom djelokrugu koriste klasificirane i neklasificirane podatke.

Tehnička područja sigurnosti informacijskih sustava su: standardi sigurnosti informacijskih sustava, sigurnosne akreditacije informacijskih sustava, upravljanje kriptomaterijalima koji se koriste u razmjeni klasificiranih podataka, koordinacija prevencije i odgovora na računalne ugroze sigurnosti informacijskih sustava. Prema članku 18., ZSIS je donio pravilnik o regulaciji standarda za gore navedena područja. UVNS i ZSIS odgovorni su za usklađivanje odgovarajućih sigurnosnih standarda i standarda koje je propisala Hrvatska s međunarodnim standardima i preporukama u vezi s

informativskom sigurnošću. Oni zajednički obavljaju poslove sigurnosne akreditacije informativskih sustava.

Prema članku 20., CERT je nacionalno tijelo za prevenciju i zaštitu od računalnih ugroza sigurnosti javnih informativskih sustava u Hrvatskoj. CERT je zasebna ustrojstvena jedinica koja se ustrojava u Hrvatskoj akademskoj i istraživačkoj mreži (u daljnjem tekstu: CARNet). On je odgovoran za usklađivanje postupanja u slučaju sigurnosnih računalnih incidenata na javnim informativskim sustavima nastalih u Hrvatskoj, ili u drugim zemljama i organizacijama, kad su povezani s Hrvatskom. CERT također određuje pravila i načine zajedničkog rada državnih tijela koja rade na prevenciji i zaštiti od računalnih ugroza sigurnosti javnih informativskih sustava. CERT i ZSIS surađuju na prevenciji i zaštiti od računalnih ugroza sigurnosti informativskih sustava te zajednički pripremaju nacionalne preporuke i norme iz područja sigurnosti informativskih sustava.

Prema članku 25., nadzor informativske sigurnosti uključuje poslove nadzora organizacije, provedbe i učinkovitosti propisanih mjera i standarda informativske sigurnosti u tijelima i pravnim osobama koji u svom djelokrugu koriste klasificirane i neklasificirane podatke. Te poslove provode savjetnici za informativsku sigurnost. Na temelju njihovog izvješća središnje državno tijelo za informativsku sigurnost ovlašteno je: dati upute u svrhu otklanjanja utvrđenih nepravilnosti, koje su nadzirana tijela i pravne osobe dužne u određenom roku otkloniti, provesti postupak preispitivanja daljnje valjanosti sigurnosne akreditacije informativskog sustava, pokrenuti postupak utvrđivanja odgovornosti, poduzeti druge mjere i radnje za koje je posebnim propisima ovlašteno.

Prilog IV.

Administrativna sposobnost Republike Hrvatske u području elektroničkih komunikacija

Hrvatska agencija za poštu i elektroničke komunikacije (u daljnjem tekstu: HAKOM) je nacionalno regulatorno tijelo za obavljanje regulatornih poslova i nadzora nad provedbom tih poslova u području elektroničkih komunikacija, dok su upravni i drugi stručni poslovi u nadležnosti Ministarstva mora, prometa i infrastrukture (u daljnjem tekstu: MMPI). Poblize informacije o administrativnim sposobnostima ovih institucija navedene su u nastavku teksta.

1 Hrvatska agencija za poštu i elektroničke komunikacije

1.1 Uvod

HAKOM je nacionalno regulatorno tijelo za obavljanje regulatornih i drugih poslova u okviru djelokruga i nadležnosti propisanih Zakonom o elektroničkim komunikacijama (NN 73/08) (u daljnjem tekstu: ZEK).

HAKOM promiče tržišno natjecanje u obavljanju djelatnosti elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga te elektroničke komunikacijske infrastrukture i povezane opreme, i to osobito na sljedeće načine:

1. osiguravanje mogućnosti za korisnike usluga, uključujući osobe s invaliditetom, da ostvare najveće pogodnosti u pogledu izbora, cijene i kakvoće usluga;
2. sprječavanjem narušavanja ili ograničavanja tržišnog natjecanja u području elektroničkih komunikacija;
3. poticanjem djelotvornih ulaganja u infrastrukturu i promicanjem inovacija;
4. poticanjem učinkovite uporabe i osiguravanjem djelotvornog upravljanja radiofrekvencijskim spektrom te adresnim i brojevnim prostorom.

HAKOM promiče interese korisnika usluga, i to osobito na sljedeće načine:

1. osiguravanjem pristupa univerzalnim uslugama za sve korisnike usluga u skladu s odredbama ZEK-a;
2. osiguravanjem visoke razine zaštite korisnika usluga – potrošača u njihovim odnosima s operatorima, i to osobito omogućivanjem dostupnosti jednostavnog i pristupačnog postupka rješavanja sporova u skladu s odredbama ZEK-a;
3. osiguravanjem visoke razine zaštite osobnih podataka i privatnosti;
4. promicanjem davanja jasnih obavijesti, i to osobito u pogledu transparentnosti cijena i uvjeta korištenja javno dostupnih elektroničkih komunikacijskih usluga;
5. rješavanjem potreba posebnih društvenih skupina, osobito korisnika usluga s invaliditetom; te
6. osiguravanjem održavanja cjelovitosti i sigurnosti javnih komunikacijskih mreža.

HAKOM pridonosi razvoju unutarnjeg tržišta Europske unije, i to osobito na sljedeće načine:

1. uklanjanjem preostalih zapreka obavljanju djelatnosti elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga te elektroničke komunikacijske infrastrukture i povezane opreme na europskoj razini;
2. poticanjem uspostave i razvoja transeuropskih mreža te međusobnog djelovanja (interoperabilnosti) sveeuropskih usluga i povezanosti između krajnjih korisnika usluga;
3. sprječavanjem diskriminacije u postupanju prema operatorima elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga u sličnim okolnostima;
4. suradnjom s drugim nadležnim nacionalnim regulatornim tijelima i Komisijom Europske unije (u daljnjem tekstu: Komisija) na transparentan način, kako bi se osigurao razvoj dosljedne regulatorne prakse i dosljedna primjena mjerodavne pravne stečevine Europske unije.

HAKOM je samostalna, neovisna i neprofitna pravna osoba s javnim ovlastima u okviru djelokruga i nadležnosti propisanih ZEK-om i Zakonom o pošti (NN 172/03, 15/04, 92/05, 63/08). Osnivač HAKOM-a je Republika Hrvatska, a osnivačka prava ostvaruju Hrvatski sabor i Vlada Republike Hrvatske. HAKOM za svoj rad odgovara Hrvatskome saboru. Zabranjen je svaki oblik utjecaja na rad HAKOM-a koji bi mogao ugroziti njegovu samostalnost i neovisnost. Rad HAKOM-a je javan. Unutarnje ustrojstvo i

poslovanje HAKOM-a, opći akti HAKOM-a te druga pitanja od značenja za rad HAKOM-a pobliže se uređuju Statutom HAKOM-a, kao temeljnim općim aktom HAKOM-a.

1.2 Ustrojstvo HAKOM-a

1.2.1 Vijeće Agencije

HAKOM-om upravlja Vijeće HAKOM-a koje čini sedam članova, uključujući predsjednika i zamjenika predsjednika Vijeća HAKOM-a. Predsjednika, zamjenika predsjednika i članove Vijeća HAKOM-a imenuje i razrješava Hrvatski sabor na prijedlog Vlade Republike Hrvatske na razdoblje od pet godina s mogućnošću ponovnog imenovanja.

Predsjednik Vijeća HAKOM-a obavlja sljedeće poslove:

- predstavlja i zastupa HAKOM;
- odgovara za zakonitost rada HAKOM-a;
- saziva i predsjedava sjednicama Vijeća HAKOM-a;
- potpisuje odluke i druge akte Vijeća HAKOM-a;
- obavlja i druge poslove utvrđene ZEK-om, Zakonom o pošti i Statutom HAKOM-a.

Predsjednik Vijeća HAKOM-a može dio svojih ovlasti, utvrđenih ZEK-om, Zakonom o pošti i Statutom HAKOM-a, prenijeti na ravnatelja HAKOM-a u skladu sa Statutom HAKOM-a.

1.2.2 Ravnatelj i stručna služba HAKOM-a

HAKOM ima stručnu službu koja obavlja stručne, administrativne i tehničke poslove HAKOM-a, a ustrojena je u skladu sa Statutom i drugim općim aktima HAKOM-a. Stručnom službom HAKOM-a rukovodi ravnatelj HAKOM-a. Ravnatelj HAKOM-a obavlja sljedeće poslove:

- vodi poslovanje HAKOM-a;
- odgovoran je za rad stručne službe HAKOM-a;
- odlučuje u poslovima HAKOM-a iz članka 17. stavka 3. ZEK-a;
- predlaže Vijeću HAKOM-a godišnji program rada HAKOM-a, godišnji financijski plan i završni račun HAKOM-a te godišnje izvješće o radu;
- predlaže Vijeću HAKOM-a donošenje odluka i drugih upravnih akata iz članka 18. ZEK-a i Zakona o pošti;
- priprema Vijeću HAKOM-a prijedloge provedbenih propisa i općih akata HAKOM-a iz članka 19. ZEK-a;
- obavlja poslove koji su mu preneseni u nadležnost u skladu sa člankom 8. stavkom 5. ZEK-a;
- obavlja i druge poslove utvrđene ZEK-om, Zakonom o pošti i Statutom HAKOM-a.

Ravnatelj HAKOM-a za svoj rad odgovara Vijeću HAKOM-a i sudjeluje na sjednicama Vijeća HAKOM-a, bez prava odlučivanja.

1.3 Nadležnosti HAKOM-a

U nadležnosti HAKOM-a su sljedeći regulatorni i drugi poslovi:

1. donošenje propisa za provedbu ZEK-a, koji su u nadležnosti HAKOM-a u skladu s odredbama ZEK-a;
2. nadzor i regulacija cijena, cjenovnih sustava i općih uvjeta poslovanja operatora na tržištu elektroničkih komunikacijskih mreža i/ili usluga;
3. donošenje odluka u vezi s utvrđivanjem mjerodavnih tržišta, provedbom analize tržišta te određivanjem i ukidanjem regulatornih obveza operatorima s velikom tržišnom snagom;
4. donošenje odluka u vezi s određivanjem operatora univerzalnih usluga i utvrđivanjem njihovih prava i obveza;
5. rješavanje sporova između dva ili više operatora elektroničkih komunikacijskih mreža i/ili usluga te između operatora elektroničkih komunikacijskih mreža i operatora usluga s dodanom vrijednosti;
6. utvrđivanje obveza infrastrukturnim operatorima i rješavanje sporova u vezi s ostvarivanjem prava puta i zajedničkog korištenja elektroničke komunikacijske infrastrukture i povezane opreme;
7. donošenje odluka o zabrani obavljanja djelatnosti elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga;
8. donošenje odluka u vezi s izdavanjem, prijenosom i oduzimanjem pojedinačnih dozvola za uporabu radiofrekvencijskog spektra na temelju javnog natječaja i javne dražbe;
9. donošenje Plana adresiranja, Plana numeriranja i planova dodjele radijskih frekvencija te utvrđivanje prijedloga Tablice namjene radiofrekvencijskog spektra;
10. donošenje odluka u vezi s obveznim prijenosom radijskih i televizijskih kanala;
11. rješavanje sporova između pretplatnika i operatora javnih komunikacijskih usluga;
12. upravljanje radiofrekvencijskim spektrom te adresnim i brojevnim prostorom u elektroničkim komunikacijama;
13. stručni nadzor nad primjenom ZEK-a i propisa donesenih na temelju ZEK-a;
14. kontrola radiofrekvencijskog spektra i obavljanje mjerenja, ispitivanja i utvrđivanja uzroka smetnja u radiofrekvencijskom spektru;
15. obavljanje tehničkih pregleda i radijskih mjerenja te izračun i mjerenje vrijednosti elektromagnetskog polja;
16. sklapanje ugovora o koncesiji s nakladnicima elektroničkih medija u skladu s posebnim zakonom kojim je uređeno područje elektroničkih medija;
17. izdavanje potvrda, odobrenja, posebnih ovlaštenja i drugih akata u skladu s odredbama ZEK-a i propisa donesenih na temelju ZEK-a;

18. vođenje i redovito obnavljanje baze podataka radiofrekvencijskog spektra i drugih baza podataka te očevidnika, upisnika i drugih podataka koje Agencija prikuplja u skladu s odredbama ZEK-a i propisa donesenih na temelju ZEK-a;
19. redovito objavljivanje podataka, obavijesti i dokumenata iz područja elektroničkih komunikacija, a osobito pokazatelja razvoja tržišta, u skladu s odredbama ZEK-a i propisa donesenih na temelju ZEK-a;
20. sudjelovanje u izradi prijedloga strategija, studija, smjernica, programa i provedbenih planova iz članka 4. stavka 1. i 2. ZEK-a;
21. davanje stručnih mišljenja i objašnjenja u primjeni ZEK-a i propisa donesenih na temelju ZEK-a;
22. priređivanje javnih savjetovanja i stručnih skupova te provedba istraživanja tržišta i javnog mnijenja u vezi s pojedinim pitanjima iz područja elektroničkih komunikacija;
23. međunarodna suradnja u području elektroničkih komunikacija te sudjelovanje u radu upravnih i radnih tijela nadležnih europskih i međunarodnih organizacija i institucija u području elektroničkih komunikacija;
24. sklapanje provedbenih sporazuma iz područja elektroničkih komunikacija na dvostranoj ili višestranjoj razini, na temelju dobivene ovlasti;
25. suradnja s nadležnim nacionalnim regulatornim tijelima država članica Europske unije, udrugama nadležnih regulatornih tijela i nacionalnim regulatornim tijelima drugih država u elektroničkim komunikacijama;
26. obavljanje drugih poslova utvrđenih ZEK-om i Statutom HAKOM-a.

Regulatorne i druge poslove iz točaka 1. do 19. HAKOM obavlja kao javne ovlasti.

Vijeće HAKOM-a podnosi Hrvatskom saboru i Vladi Republike Hrvatske godišnje izvješće o radu HAKOM-a.

1.4 Financiranje

HAKOM vodi zasebno računovodstvo za područje elektroničkih komunikacija i područje poštanskih usluga. Sredstva za obavljanje poslova HAKOM-a osiguravaju se na temelju godišnjeg financijskog plana iz sljedećih izvora:

1. iz naknade za uporabu adresa i brojeva;
2. iz naknade za uporabu radiofrekvencijskog spektra;
3. iz naknade za obavljanje drugih poslova HAKOM-a, u postotku od ukupnoga godišnjeg bruto prihoda koji su u prethodnoj kalendarskoj godini ostvarili operatori u obavljanju djelatnosti elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga na tržištu, osim nakladnika elektroničkih medija koji odašilju svoje radijske ili televizijske programe preko vlastite elektroničke komunikacijske mreže, koju upotrebljavaju isključivo u tu svrhu.

Izračun i visina naknada te način plaćanja naknada propisuju se pravilnikom koji donosi Vijeće HAKOM-a najkasnije do kraja godine za sljedeću kalendarsku godinu, na temelju godišnjega financijskog plana HAKOM-a. To se obavlja u skladu s načelima objektivnosti, transparentnosti, razmjernosti i nediskriminacije. HAKOM će prenijeti

višak prikupljenih sredstava u odnosu na godišnji financijski plan u sljedeću kalendarsku godinu.

1.5 Donošenje i izvršenje odluka HAKOM-a

Vijeće HAKOM-a donosi odluke većinom glasova svih članova Vijeća HAKOM-a. Odluke i drugi upravni akti HAKOM-a konačni su u upravnom postupku. Protiv odluka i drugih upravnih akata HAKOM-a nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor pred Upravnim sudom Republike Hrvatske. Konačne odluke i drugi upravni akti HAKOM-a ne mogu se poništiti ili ukinuti po pravu nadzora, niti izvanredno ukinuti ili proglasiti ništavim od strane nadležnog tijela.

Odluka ili drugi upravni akt HAKOM-a mora se izvršiti u roku od petnaest dana od dana dostave stranci, osim ako odlukom ili drugim upravnim aktom nije određen kakav drugi rok za izvršenje. Ako stranka u propisanom ili određenom roku ne postupi u skladu s odlukom ili drugim upravnim aktom, HAKOM će provesti postupak izvršenja putem druge osobe ili prisilnim putem, osim u slučaju kad je, na zahtjev stranke, donesena odluka o privremenoj odgodi izvršenja. U upravnim stvarima iz nadležnosti HAKOM-a na pitanja koja nisu uređena ZEK-om primjenjuju se odredbe Zakona o općem upravnom postupku.

1.5.1 Postupak javne rasprave

Prije donošenja odluka i drugih upravnih akata od znatnijeg utjecaja na mjerodavno tržište, HAKOM će objaviti prijedlog odluke ili drugog upravnog akta u svrhu provedbe javne rasprave, kako bi se svim zainteresiranim stranama omogućilo davanje mišljenja, primjedaba i prijedloga u vezi s predloženim mjerama. Predmet, postupak i trajanje javne rasprave, koje ne može biti kraće od 30 dana, HAKOM objavljuje u skladu s odredbama članka 14. ZEK-a. Postupak javne rasprave primjenjuje se i u postupku donošenja godišnjega financijskog plana i godišnjeg programa rada HAKOM-a, Plana adresiranja i Plana numeriranja, Tablice namjene radiofrekvencijskog spektra i planova dodjele radijskih frekvencija, te u postupku donošenja njihovih izmjena i dopuna.

1.6 Pregled ustrojstva u skladu s pojedinačnim segmentima pravne stečevine Europske unije

1.6.1 Vremenski raspored donošenja podzakonskih propisa u nadležnosti HAKOM-a

HAKOM je osnovao projektne skupine za svaki od pravilnika. Nadzornik projekta je voditelj Odsjeka pravnih poslova. Nacrti pravilnika dostupni su na poslužitelju. Članovi skupina imaju potpuni pristup dokumentima, dok ostalo osoblje može otvoriti dokumente samo u obliku za čitanje. Vijeće HAKOM-a odobrilo je vremenski raspored, a svaki od pravilnika upućuje se na javnu raspravu. Do sada je završen postupak javne rasprave za sljedeće pravilnike: Pravilnik o pristupu i zajedničkom korištenju elektroničke komunikacijske infrastrukture i povezane opreme, Pravilnik o obavljanju djelatnosti

elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga te Pravilnik o adresiranju i numeriranju u elektroničkim komunikacijama. HAKOM trenutačno analizira komentare, te će nakon dovršetka tog postupka odgovori na komentare biti objavljeni, a Vijeće HAKOM-a donijet će navedene pravilnike.

1.6.2 Odabir i predodabir operatora; prenosivost broja; broj 112

Usluga odabira operatora dostupna je od 1. srpnja 2006., a usluga predodabira operatora dostupna je od 1. siječnja 2005. Usluga prenosivosti broja dostupna je od 1. srpnja 2005. u nepokretnim mrežama te od 1. listopada 2006. u pokretnim mrežama. HAKOM je odgovoran za upravljanje središnjom bazom podataka prenesenih brojeva. Trenutačno je na snazi odluka Vijeća HAKOM-a o prenosivosti broja, koja će se zamijeniti Pravilnikom o prenosivosti broja, predviđenim za 1. tromjesečje 2009. Pravilnik o jedinstvenom europskom broju za hitne službe donesen je već ranije i usklađen s pravnom stečevinom EU-a. MMPI će izraditi novi Pravilnik isključivo iz formalnih razloga usklađivanja sa ZEK-om, a njegovo je donošenje predviđeno za 2. tromjesečje 2009. Odjel komunikacijskih mreža HAKOM-a zadužen je za adresiranje i numeriranje te trenutačno zapošljava pet zaposlenika na tim poslovima.

1.6.3 Obveze operatora sa značajnom tržišnom snagom (analiza tržišta, određivanje obveza)

1.6.3.1 Analiza tržišta

HAKOM je u svibnju 2007. osnovao projektnu skupinu za analizu tržišta, koja se sastoji od osam ekonomista, tri pravnik i tri inženjera (ukupno četrnaest članova), a svi rade u Odjelu regulatornih poslova. Skupina je provela prvu analizu tržišta (tržišta 11 i 12) 2007., u skladu s Preporukom Komisije od 11. veljače 2003. o mjerodavnim tržištima proizvoda i usluga u okviru sektora elektroničkih komunikacija koja mogu podlijegati *ex ante* regulaciji u skladu s Direktivom 2002/21/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o zajedničkom regulatornom okviru za elektroničke komunikacijske mreže i usluge o mjerodavnim tržištima (2003/311/EZ). Nisu bile određene mjere budući da su Zakonom o telekomunikacijama bila utvrđena samo četiri mjerodavna tržišta. Tijekom 2. tromjesečja 2008. provedene su pripreme za prvi krug analize tržišta u skladu sa ZEK-om. Odmah po stupanju ZEK-a na snagu (1. srpnja 2008.) HAKOM je po službenoj dužnosti započeo s analizom tržišta međupovezivanja u pokretnim i nepokretnim mrežama te veleprodajnih tržišta širokopojasnog pristupa (tržišta 2, 3, 4, 5, 7 važeće Preporuke o mjerodavnim tržištima te prijašnja tržišta 10 i 15 ranije važeće Preporuke o mjerodavnim tržištima). Operatori su dostavili ispunjene upitnike te je HAKOM započeo s analizama tržišta.

1.6.3.2 Obveze operatora sa značajnom tržišnom snagom (troškovno računovodstvo)

HAKOM je u travnju 2007. osnovao projektnu skupinu za troškovno računovodstvo i računovodstveno razdvajanje. Skupina se sastoji od četiri ekonomista, jednog pravnik i jednog inženjera (ukupno šest članova). Raspisan je međunarodni javni natječaj za konzultacijske usluge za računovodstveno razdvajanje. Na temelju natječaja odabrano je

društvo KPMG, a projekt je započeo u travnju 2008. Javna rasprava o konzultacijskom dokumentu o računovodstvenom razdvajanju i troškovnom računovodstvu otvorena je u kolovozu 2008. Javna je rasprava završila 15. rujna, a skupina trenutačno analizira primjedbe. Očekuje se da će Vijeće HAKOM-a odobriti dokument do 10. studenoga 2008. Nadalje, u studenom 2008. raspisat će se međunarodni javni natječaj za konzultacijske usluge za izradu troškovnog modela za nepokretnu mrežu, troškovnog modela za pokretnu mrežu i neto troškovnog modela za obvezu pružanja univerzalnih usluga.

1.6.4 Standardna ponuda za usluge međupovezivanja i ugovori o međupovezivanju; ponuda za iznajmljene vodove

Trenutačno postoji jedna standardna ponuda za usluge međupovezivanja (RIO) u nepokretnoj mreži (HT) i dvije standardne ponude za usluge međupovezivanja u pokretnoj mreži (T-Mobile i VIPnet).

Prvi RIO za nepokretnu mrežu odobren je u veljači 2005. Njime je propisan kodeks ponašanja i utvrđene su cijene međupovezivanja na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini. RIO za nepokretnu mrežu posljednji je put izmijenjen i dopunjen u rujnu 2007. Najvažnije promjene obuhvaćaju smanjenje cijene međupovezivanja na lokalnoj razini, smanjenje jednokratne naknade za uspostavu usluge predodabira operatora, izmjenu naknada za iznajmljene vodove i utvrđivanje novoga raspona popusta za međupovezivanje iznajmljenih vodova.

Prvi RIO za pokretnu mrežu odobren je u ožujku 2005. Njime je utvrđen kodeks ponašanja, uključujući naknade za terminaciju poziva u vrijeme vršnog opterećenja i izvan vremena vršnog opterećenja. RIO za pokretnu mrežu posljednji je put izmijenjen i dopunjen u rujnu 2007. Najvažnija promjena je utvrđivanje paušalne cijene za terminaciju poziva.

Ponuda za veleprodaju iznajmljenih vodova odobrena je u prosincu 2007. kako bi se osiguralo tržišno natjecanje na tržištu iznajmljenih vodova i potaknula liberalizacija tržišta elektroničkih komunikacija. U lipnju 2008. ponuda za veleprodaju iznajmljenih vodova izmijenjena je i dopunjena radi daljnjega poboljšanja uvjeta tržišnog natjecanja za alternativne operatore.

1.6.5 Standardna ponuda za uslugu izdvojenog pristupa lokalnoj petlji (uključujući *bitstream*)

HAKOM je odredio društvo Hrvatske telekomunikacije d.o.o. (T-HT) kao operatora sa značajnom tržišnom snagom na mjerodavnom tržištu i odredio mu obvezu objavljivanja standardne ponude za uslugu izdvojenog pristupa lokalnoj petlji (RUO). Skupina zadužena za reviziju RUO-a sastoji se od dva ekonomista, jednog pravnika i tri inženjera (ukupno šest članova). Prvi RUO objavljen je u listopadu 2005. Od tada je RUO izmijenjen i dopunjen još tri puta. Posljednji RUO odobren je u srpnju 2008. Njime su obuhvaćene sljedeće glavne izmjene: HT je obavezan omogućiti uporabu kolokacijskog

prostora ne samo za potrebe RUO-a, već i za potrebe međupovezivanja (RIO), utvrđene su nove naknade za kašnjenje u pripremi kolokacijskog prostora, a smanjene su neke cijene za izdvajanje lokalne petlje (LLU).

Na dan 1. rujna 2008. broj izdvojenih lokalnih petlja iznosio je 79.278, što predstavlja 4,66 % svih aktivnih lokalnih petlja u nepokretnoj mreži. Broj ostvarenih kolokacijskih prostora iznosio je 364 na dan 1. rujna 2008. Trenutačna ukupna mjesečna najamnina za LLU iznosi 7,19 EUR, dok trenutačna mjesečna najamnina za zajednički pristup iznosi 3,08 EUR.

Sljedeći koraci koje valja poduzeti u ovome području su donošenje statičkog plana upravljanja frekvencijskim spektrom te procjena troškova izrade tehničkih rješenja za uspostavljanje kolokacijskih prostora. HAKOM trenutačno provodi analizu mjerodavnog tržišta 11.

U pogledu *bitstreama* HAKOM je u prosincu 2007. odobrio standardnu ponudu HT-a za veleprodaju širokopojasnog pristupa, koja je kao Dodatak priložena postojećem RIO-u za davatelje usluga pristupa internetu. Skupina zadužena za reviziju ponude za *bitstream* sastoji se od dva ekonomista, jednog pravnika i dva inženjera (ukupno pet članova). Trenutačna inačica ponude za *bitstream* odobrena je u srpnju 2008., a obuhvaća sljedeće glavne izmjene: smanjenje cijene pristupa iznajmljenim vodovima (Ethernet) i smanjenje naknade za korištenje kapaciteta (asimetrična digitalna pretplatnička linija (ADSL) – u dijelu koji se odnosi na transport), i to približno za 56%.

Ponuđene su dvije vrste usluge:

- ADSL Transport, koja obuhvaća prijenosne kapacitete od pristupnog DSL multipleksora (DSLAM) do poslužitelja za širokopojasni udaljeni pristup (BRAS), s točkom preuzimanja za promet preko digitalne pretplatničke linije (DSL) u mreži HT-a (*incumbent*) s internetskim protokolom (IP) (kako je definirano u Opciji 3) Udruge europskih regulatora za elektroničke komunikacijske mreže i usluge (ERG), te
- veleprodajni ADSL pristup, koji obuhvaća *bitstream* pristup od DSLAM-a do korisnika.

To su prve standardne ponude za veleprodajni širokopojasni pristup u Hrvatskoj, iako T-HT pruža uslugu ADSL Transport od 2006. godine. Usluga ADSL Transport najviše odgovara ERG-ovoj Opciji 3, ali T-HT naplaćuje krajnjem korisniku uporabu ADSL linije.

HAKOM trenutačno provodi analizu mjerodavnog tržišta 11.

1.6.6 Nacionalni roaming i pristup za operatore pokretne virtualne mreže

Pravilnik o koncesijama i dozvolama za obavljanje telekomunikacijskih usluga (NN 49/04, 57/04, 123/04, 26/05 i 106/07), koji je ostao na snazi do stupanja na snagu novoga Pravilnika (javna rasprava je završena i trenutačno se provodi analiza primjedaba), sadrži

obvezu nacionalnog roaminga za postojeće operatore pokretnih mreža. Ako novi operator zatraži nacionalni roaming, postojeći je operator obavezan osigurati ga u trajanju od tri godine od dana sklapanja ugovora o koncesiji, uz uvjet da novi operator ostvari pokrivenost od najmanje 20% stanovništva vlastitom mrežom.

Novim se Pravilnikom također utvrđuje obveza postojećih operatera da osiguraju nacionalni roaming, na zahtjev novog operatora, u trajanju od tri godine od izdavanja dozvole za uporabu radiofrekvencijskog spektra, uz uvjet da novi operator ostvari pokrivenost od najmanje 20% stanovništva vlastitom mrežom u prvoj godini nakon izdavanja dozvole. Općenito, i starim i novim pravilnikom utvrđena je samo obveza za prve tri godine, uz mogućnost produljenja sporazuma o nacionalnom roamingu između operatera, ovisno o njihovom međusobnom dogovoru.

U skladu sa člankom 61. stavkom 3. ZEK-a HAKOM može od operatora zatražiti da odobre otvoreni pristup tehničkim sučeljima, protokolima ili drugim ključnim tehnologijama koje su nužne za međusobno djelovanje usluga ili usluga virtualnih mreža. Pri razmatranju hoće li odrediti obveze pristupa za usluge virtualne mreže, a osobito pri procjeni jesu li te obveze razmjerne regulatornim načelima i ciljevima, HAKOM mora uzeti u obzir sljedeće čimbenike:

1. tehničku i gospodarsku ostvarivost uporabe ili postavljanja konkurentne opreme, s obzirom na stupanj razvoja tržišta, vodeći pritom računa o prirodi i vrsti predloženog međupovezivanja i pristupa;
2. izvedivost pružanja predloženog pristupa s obzirom na raspoloživi kapacitet;
3. početno ulaganje vlasnika opreme, vodeći računa o riziku ulaganja;
4. potrebu dugoročne zaštite tržišnog natjecanja;
5. prema potrebi, odgovarajuća prava intelektualnog vlasništva;
6. pružanje sveeuropskih usluga.

Istodobno je potrebno razmotriti sljedeća pitanja:

1. potpuno razumijevanje gospodarskog i konkurentskog utjecaja operatora pokretnih virtualnih mreža (MVNO) na države u kojima su prisutni;
2. analizu i razumijevanje uvjeta tržišnog natjecanja u području pokretnih komunikacija u zemlji;
3. ispitivanje postoji li održivi poslovni model za MVNO-ove u zemlji.

Tek tada HAKOM može donijeti odluku o odgovarajućim poticajima za ulazak MVNO-a. Prema tome, osim ako ne postoje dokazi o tržišnom neuspjehu, HAKOM bi se trebao suzdržati od uplitanja u odnos između operatora pokretnih mreža i MVNO-a.

U 2007. i 2008. godini HAKOM se bavio predmetima iz ovoga područja koji su opisani u nastavku teksta.

HAKOM je 2007. zaprimio zahtjev društva Telcro Grupa d.o.o. u postupku protiv društva VIPnet d.o.o. u vezi s pristupom mreži za pružanje usluga MVNO-a. Navedeni je postupak obustavljen, nakon rasprave i okončanja upravnog postupka, zaključkom Vijeća HAKOM-a iz ožujka 2008. na zahtjev stranke (Telcro Grupa d.o.o.).

Nadalje, u ožujku 2008. HAKOM je zaprimio zahtjev društva Telcro Grupa d.o.o. u postupku protiv društva T-Mobile Hrvatska d.o.o. u vezi s pristupom mreži za pružanje usluga MVNO-a. U upravnom postupku održana je formalna rasprava u travnju i rujnu 2008., a upravni je postupak okončan podnošenjem službenog očitovanja stranke u postupku (Telcro Grupa d.o.o.).

Nakon stupanja na snagu ZEK-a u srpnju 2008. HAKOM je započeo analize mjerodavnih tržišta. U postupku će se također analizirati djelatnost MVNO-a u Hrvatskoj.

1.6.7 Zaštita potrošača

Suočivši se sa sve većim brojem pritužaba potrošača, HAKOM je u studenom 2007. ustrojio novi Odsjek za zaštitu potrošača, koji se sastoji od dva ekonomista, dva pravnika i tri administratora. Ovaj će Odsjek imati ulogu savjetodavnog tijela koje se osniva prema Zakonu o zaštiti potrošača (NN 79/07, 125/07), a način njegova rada pobliže će se propisati Pravilnikom o radu unutarnje ustrojstvene jedinice HAKOM-a za zaštitu prava korisnika usluga. Unutarnje ustrojstvo ovoga Odsjeka uredit će se općim aktom HAKOM-a, pri čemu će predstavnici udruga za zaštitu potrošača biti imenovani za vanjske članove u Odsjeku. Ovo savjetodavno tijelo pružat će pomoć HAKOM-u u rješavanju sporova između potrošača i operatora u vezi s elektroničkim komunikacijskim uslugama.

1.6.8 Pravo puta i pristup infrastrukturi

Na temelju ZEK-a infrastrukturni operator ima pravo puta ako je izgradio elektroničku komunikacijsku infrastrukturu i povezanu opremu na općem dobru ili na nekretnini u privatnom vlasništvu, uz ispunjavanje bilo kojeg od sljedećih uvjeta:

- da posjeduje građevinsku dozvolu izdanu na svoje ime ili na ime svojih univerzalnih ili pojedinačnih pravnih prednika;
- da se koristi elektroničkom komunikacijskom infrastrukturom i povezanom opremom bez sudskog spora s upraviteljem općeg dobra ili vlasnikom nekretnine, na kojoj je izgrađena ta infrastruktura, u razdoblju od najmanje tri godine od početka njezina korištenja.

Upravitelj općeg dobra ili vlasnik nekretnine u privatnom vlasništvu obavezan je trpjeti pravo puta i suzdržati se od bilo kakve radnje kojom bi se na bilo koji način ometalo ostvarivanje prava puta infrastrukturnog operatora.

Za pravo puta na općem dobru ili nekretnini u privatnom vlasništvu plaća se naknada. Izračun i visina naknade te način plaćanja naknade propisuju se pravilnikom koji donosi Vijeće HAKOM-a, pri čemu visina naknade ne može predstavljati nerazmjerni teret za pružanje elektroničkih komunikacijskih usluga i razvoj tržišta elektroničkih komunikacija. Donošenje ovoga pravilnika očekuje se do kraja 2008. godine.

HAKOM izrađuje bazu podataka geografsko-informacijskog sustava (GIS) koja će se upotrebljavati kao alat za sve aktivnosti u vezi s potvrdama o pravu puta i naknadama za pravo puta. Sve poslove koji se odnose na pravo puta obavlja skupina koja se sastoji od sedam inženjera iz Odjela opreme i infrastrukture te dva pravnik iz Odjela regulatornih poslova.

1.6.9 Zajedničko korištenje infrastrukture

HAKOM je u veljači 2008. donio Odluku o zajedničkom korištenju elektroničke komunikacijske infrastrukture, koja je još na snazi. HAKOM je proveo javnu raspravu o Pravilniku o pristupu i zajedničkom korištenju elektroničke komunikacijske infrastrukture i povezane opreme, koja je završila 8. listopada 2008. Očekuje se da će ovaj Pravilnik biti donesen do 15. studenoga 2008. Pravilnikom su propisani ne samo uvjeti pristupa i zajedničkog korištenja infrastrukture, već i postupci koje operatori trebaju slijediti, kako za kabelsku kanalizaciju, tako i za antenske stupove. Sve poslove koji se odnose na regulaciju pristupa i zajedničkog korištenja infrastrukture obavlja skupina koja se sastoji od sedam inženjera iz Odjela opreme i infrastrukture te dva pravnik iz Odjela regulatornih poslova.

1.7 Plan zapošljavanja

HAKOM planira u 4. tromjesečju 2008. i tijekom 2009. godine zaposliti sljedeće osoblje:

- Odjel regulatornih poslova: dva pravnik (do kraja 2008.);
- Odjel opreme i infrastrukture: tri inženjera (jedan do kraja 2008., dva u 2. tromjesečju 2009.);
- Odjel komunikacijskih mreža: jedan inženjer i dva administratora (svi u 2009.).

2 Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture

2.1 Uvod

MMPI je središnje tijelo državne uprave nadležno za upravne i druge stručne poslove u području elektroničkih komunikacija. MMPI je osobito nadležan za pripremanje prijedloga zakona, strategija, studija, smjernica, programa i provedbenih planova kojima se utvrđuju temeljna načela i ciljevi politike razvoja elektroničkih komunikacija u Republici Hrvatskoj te određuju nacionalni prioriteti u planiranju gradnje, postavljanja i korištenja javnih elektroničkih komunikacijskih mreža i elektroničke komunikacijske infrastrukture i povezane opreme te razvoja elektroničkih komunikacijskih usluga od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku. MMPI također usklađuje i nadzire rad svih tijela nadležnih za pojedine mjere i aktivnosti u provedbi gore navedenih dokumenata. MMPI može davati HAKOM-u smjernice i upute za provedbu utvrđenih načela i ciljeva politike razvoja elektroničkih komunikacija, pri čemu ne smije utjecati na donošenje odluka HAKOM-a u bilo kojem pojedinom slučaju.

MMPI predstavlja Republiku Hrvatsku u europskim i međunarodnim organizacijama i institucijama u području elektroničkih komunikacija i informacijskog društva te je odgovoran za provedbu međunarodnih ugovora, sporazuma i konvencija iz gore navedenih područja. Njegovi predstavnici, zajedno s predstavnicima HAKOM-a, sudjeluju u radu upravnih i radnih tijela tih međunarodnih organizacija i institucija.

2.2 Ustrojstvo i nadležnosti

Gore navedene poslove obavlja Uprava elektroničkih komunikacija i pošte. Osoblje Uprave trenutačno se sastoji od 15 službenika, od kojih njih 13 ima visoku stručnu spremu iz područja elektrotehnike, poštanskih usluga i telekomunikacija, prava i ekonomije. Pritom deset službenika radi u području elektroničkih komunikacija: pet u Odjelu za elektroničke komunikacije i pet u Odjelu za informacijsko društvo. Trenutačno je u tijeku natječaj za osam nepopunjenih radnih mjesta u Upravi. Navedena nepopunjena radna mjesta popunit će se do kraja 2008. godine.

MMPI također obavlja inspekcijski nadzor u elektroničkim komunikacijama u skladu s odredbama ZEK-a, Zakona o sustavu državne uprave i Zakona o općem upravnom postupku. Navedene poslove obavlja Služba inspekcije pošte i elektroničkih komunikacija u sklopu Uprave prometne inspekcije. Ova Služba trenutačno zapošljava tri inspektora elektroničkih komunikacija, a u tijeku je natječaj za tri nepopunjena radna mjesta u području elektroničkih komunikacija. Navedena nepopunjena radna mjesta popunit će se do kraja 2008. godine.

U 2009. godini predviđeno je zapošljavanje još tri službenika u Službi inspekcije pošte i elektroničkih komunikacija, i to na mjestu voditelja Odsjeka inspekcije telekomunikacija, voditelja Odsjeka inspekcije radijskih komunikacija i inspektora elektroničkih komunikacija.

Organigrami HAKOM-a, Uprave elektroničkih komunikacija i pošte te Službe inspekcije pošte i elektroničkih komunikacija u sklopu Uprave prometne inspekcije nalaze se u privitku ovog teksta.

Prilog V.

Pregled zakonodavstva u području audiovizualnih medija i javna rasprava o potrebi za izmjenom zakonodavstva u dijelu koji se odnosi na neovisnost odgovarajućih regulatornih tijela

U vezi s mjerilom koje je EU utvrdila za privremeno zatvaranje poglavlja 10.– Informacijsko društvo i mediji, a koje glasi:

„Završetak predviđenog pregleda zakonodavstva u području audiovizualnih medija na temelju javne rasprave u cilju osiguranja regulatorne neovisnosti i zaštite od političkog uplitanja”,

u cilju njegovog ispunjenja Hrvatska je poduzela sljedeće radnje.

Okrugli stol pod nazivom: „Rasprava o postupcima izbora članova Programskog vijeća HRT-a i Vijeća za elektroničke medije” održan je u veljači 2008. godine u Zagrebu, a na njemu su sudjelovali istaknuti hrvatski medijski stručnjaci. Svrha okruglog stola bila je analizirati i ocijeniti ulogu civilnog društva u postupku imenovanja članova oba Vijeća, osobito u pogledu zaštite od političkog uplitanja. Stručnjaci su došli do sljedećeg zaključka: uključenost civilnog društva u trenutačno propisane postupke imenovanja prilagođena je potrebama hrvatskih javnih medija. Ona se pokazala zadovoljavajućom, jer osigurava njihovu politička i operativna neovisnost. Sektor civilnog društva zastupljen je na zadovoljavajući način. Razmatrajući moguća poboljšanja, predloženo je da bi postupak predlaganja kandidata od strane Sabora mogao biti jače približen javnosti, odnosno mogao bi se provoditi kroz javnu raspravu. Na taj bi način javnost imala snažniji utjecaj na odabir kandidata.

Temeljem ovog zaključka, Radna skupina za pripremu pregovora o poglavlju 10. – Informacijsko društvo i mediji pripremila je dokument za raspravu pod nazivom „Razmatranje uloge civilnog društva u Programskom vijeću HRT-a i Vijeću za elektroničke medije” (u privitku). Tim se dokumentom daje formalno opravdanje gore navedenog zaključka kroz analizu promjena u hrvatskom medijskom zakonodavstvu od 2001. i nadalje i kroz njihovu usporedbu s funkcioniranjem pripadajućih upravljačkih tijela. Dokument je poslan na javnu raspravu na web stranici Ministarstva kulture (vidi <http://www.min-kulture.hr/default.aspx?id=3728>).

Javna je rasprava započela 8. travnja i završila 8. svibnja 2008. U tom su razdoblju zaprimljena dva komentara. Niti jedan od njih nije se usredotočio na pitanje iznalaženja dodatnih zaštitnih mjera od političkog uplitanja. U prvom se doprinosu analizira struktura i sadržaj programa HRT-a. U drugom su predložene izmjene Zakona o elektroničkim medijima kojima bi se civilnim udrugama osigurala prava na uspostavu elektroničkih medija. Iako zanimljivi, ovi su komentari bili izvan područja javne rasprave te kao takvi nisu bili predmetom daljeg razmatranja. Stoga je, po okončanju javne rasprave, potvrđen zaključak okruglog stola održanog u veljači 2008. godine i pripadajućeg dokumenta za raspravu, da je zakonodavni okvir za audiovizualne medije zadovoljavajući u svom sadašnjem obliku.

Zaključno, u cilju provođenja javne rasprave na transparentan i otvoren način, uloženi su sistematski zajednički naponi, te se svim zainteresiranim stranama dalo dovoljno vremena za iznošenje stajališta. Mišljenja smo da zaključak rasprave jasno pokazuje da hrvatski javni mediji djeluju neovisno o političkim pritiscima, što je prepoznala javnost, kao i međunarodne organizacije. Stoga smatramo da je, po okončanju javne rasprave, Hrvatska ispunila mjerilo za zatvaranje poglavlja.